

F

Pietų Lietuvos literatūros Aukso fondas

227

Ursula K. Le Guin

**ŽEMJŪRĖS
BURTININKAS**

eridanas

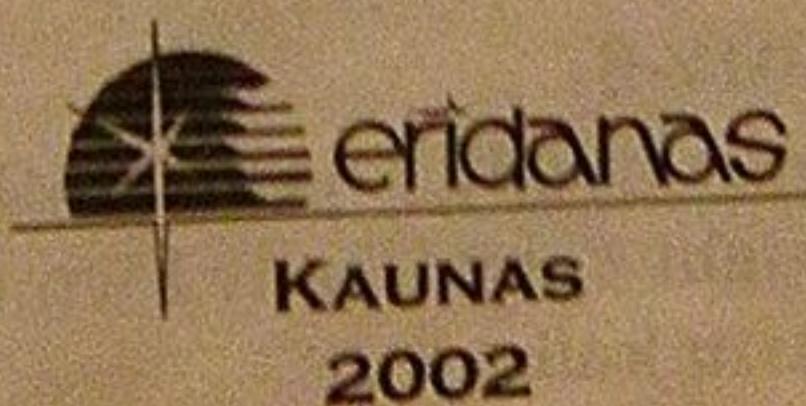
(F) PASAULINĖS FANTASTIKOS AUKSO FONDAS

Ursula K. Le Guin

**ŽEMJŪRĖS
BURTININKAS**

Fantastinis romanis ir apsakymas

Iš anglų kalbos vertė
ANITA KAPOČIŪTĖ

Devyni gyvenimai

Ji buvo gyva viduryje, tarp alvų - moručių, juodas ir pilks - vair rudas raukštis, aušinė, glynau dulkiai. Ji buvo plika ir akla. Virpuliai, prorapčius ištekėjantys Libiui paviršiumi, tebuvo paprastas išmano drėbulys. Apylinkėje, jisoduoose koridoriuose, po žieve žiojantiesi saltes išnaujė nuolat kaukas gurguliavo, rūgo, vyko cheminių kominučių, perduojančių ištisus šimtmecius.

- Prakeikta dujas kaupianti planetą, - sumurmėjo Pugas. Kupolas kaip tik sudrebėjo, o iš kokio kilometro į pietvakarius pratrūko skaudulys ir sudaromiu piliuerautas apiaukė saulėlydį. Saulė leidosi jau dvi pastatas paras. - Apsidžiaugsiu išvydes žmogaus veida.

- Ačiū, - pratarė Martinas.

- Tavo veidas - visai žmogūkai, galė neabejoti, - nuramino jį Pugas. - Bet asč matas jি jau taip ilgai, kad nė nebepastebiu.

Radijo bangomis sklindantys vaizdo signalai sušnarėjo komunikatoriuje, kurio manipuliavo Martinas, paskui nutilo, netrukus vėl išijungė - balso ir veido paridalu. Veidas užpildė visą ekrana: Asirijos karaliaus nosis, samurajaus akys, bronzinė oda, akys - geležies spalvos: jaunas, įspūdingas.

- Ar šitaip atrodo žmonės? - su pagarbia baime aiktelejo Pugas. - Jau spėjau ir pamiršti.

- Užsičiaupk, Ovenai, išijungė ryšys.

- Libros Tyrinėjimu Misijos Baze! Prašau, atsiliepkite. Kalba ekipažas iš "Zvirblio", ruošiamės startui.

- Libra klauso. Spindulys fiksuotas. Pirmyn, galite leistis.

- Atsiskyrimas nuo laivo po septynių Žemės sekundžių. Laukite. - Ekranas sukibirkščiavo ir aptemo.

- Ar jie visi šitaip atrodo? Martinai, mūsų sūnūs... - kai kas bjauresni tipai nei manėme...

- Nagi priklausk liežuvą, Ovenai.

Dvidešimt dvi minutes Martinas sekė nusileidimą pagal signalą, paskui per nuskaidrėjusi kupolą, jei išvylo į ypačią - mažytis žiburėlis kruvinai žarni nudažyvante tyrimo horizonte lėtai grimzdo žemyn. Valtis nusileido grakštai, tyliai - retoje Libros atmosferoje beveik neskiūrė gėlav. Pugas ir Martinas užsandarino skafandru šalmus, įsiuntė per kapolio oro šliuzus ir sulig kiekvienu žingsniu nusileidžiai žemę menką atstumą - tikri Nižinskis ir Nutijevas* - patrukę į valties. Keturių minučių intervalais žemyni aplankė dar trys įrangos moduliai ir nusileido tiksliai šimto metrų atstumu į rytus vienas nuo kito ir nuo valties.

- Nagi išliškite, - skafandro radijo tyšiu prašojo Martinas. - Mes laukiame prie durų.

- Malonai prašome, metamas neįprastai gėlav. - įsiuntė ir Pugas.

Liukas atsivėrė. Jaunuolis, kurį jie jau matė ekrane, vienu grakščiu judesiui išnėrė laukan ir stryktelejė į vartuonėles Libros dulkes bei šlaką. Martinas paspaudė jum ženkla, tačiau Pugas lyg suakmenėjės dėbsojo į liuką - iš jo tokiu pat grakščiu judesiui išnėrė dar vienas jaunuolis ir taip pat lengvai dušoko žemén, paskui jį - mergina, vėl - taiks pat grakštus judesys, papuoštas vinkliu kryptelejimu, ir šuočis žemyn. Visi jie buvo aukšti, bronzine oda, juodaplaukiai, platiu tarynu - visi to paties sukirkimo. Jų veidai buvo visiškai vienodi. Prisirodė ketvirtas - grakštus judesys, lengvas špoñis...

- Martinai, seni, - pratarė Pugas. - Mums nesunku likti.

- Teisybė, - pareiškė vienas jų. - Mes esame dešimtmečio klonas. Vardu Džonas Čou. Ar jūs - leitenantas Martinas?

- Aš - Ovenas Pugas.

- Alvaras Giljenas Martinas, - oficialiai prisistatė Martinas, lengvai nusilenkdamas. Išlipo dar viena mergina - taikos

*Vaclavas Nižinskis (1890-1950) ir Rudolfas Nutijevas (1836-1892) - XX
sūs baleto šokėjai.

pat pribloškiančio grožio veidu; Martinas dėbtelėjo i ją ir užvertė akis lyg nervingas ponis. Ko gero, mintis apie klonavimą jo niekada nevargino, tad dabar jis išgyveno technologinį šoką.

- Raminkis, - burbtelėjo Pugas Argentinos dialektu. - Juk jie - tik tobulai identiški dvyniai. - Jis stovėjo taip, kad liestusis Martino alkūnės. Pats džiaugėsi tuo salyčiu.

Susidurti su nepažistamu - visada nelengva. Net pats didžiausias ekstravertas, susitikęs patį kukliausią nepažistamajį, patiria tam tikrą baimę, netgi jei pats to nesuvokia. Gal jis mane apkvailins, sugriaus mano įvaizdį mano paties akyse, prasimelks į mane, suniekins mane, pakeis mane? O gal jis bus kitoks negu aš? Taip, žinoma, mes kažkuo skirsimės. Štai kur glūdi baimės priežastis: pačiame nepažistamojo nepažistame.

Praleidus dvejus metus negyvoje planetoje, o pastarajį pusmetį - išvis tik dviese, izoliuotoje grupėje, kurioje esi tik pats ir dar vienas - po viso šito susitikti nepažistamajį dar sunkiau, kad ir kaip malonu būtų jo sulaukti. Po tokio vienatvės periodo jautiesi tiesiog atpratęs nuo bet kokių skirtumų, prarandi ryšį; ir tuomet atgyja baimę - tas pirmynkštis nerimas, primityviausias siaubas.

Klonai - penki vyrai ir penkios moterys - per dvi minutes nuveikė viską, kam kitas būtų sugaišęs dvidešimt: susipažino su Pugu ir Martinu, dirstelėjo į Librą, iškrovė valtį ir pasiruošę žygiui. Paskui patraukė į kupolą: šis taip ir prisipildė jaistarsi avilys - auksinėmis bitėmis. Tykiai dūgzdamai ir bruzdėdamai jie išvaikė tylą iš kiekvieno užkaborio, į kiekvieną kertelę prasimelkė aukso rusvumo žmogiškojo spiečiaus buvimas. Martinas suglumės dėbsojo į ilgakojes meringinas, o šios šypsojosi jam - trys vienu metu. Jų šypsenos buvo kiek švelnesnės nei vaikinų, bet spinduliaavo tokia pat ramybė ir pastikėjimu savimi.

- Savim pasitikintys, - sumurmėjo Ovenas Pugas bičiuliui, - taip, žinoma. Tu tik pamanyk: dešimt kartų būti savimi! De-

vynios akimirkos kiekvienam judesiui, devyni pritariantys balsai kiekvienam pasiūlymui. Neįtikėtina.

Tačiau Martinas jau miegojo. Visi dešimt Džonų Čou irgi iš karto užmigo. Kupolą pripildė tykus jų alšavimas. Jie buvo jauni ir neknarkė. Martinas dūsavo ir knarkčiojo, tamsus jo veidas atrodė atsipalaidavęs galu gale nusileidusio Libros šviesulio žaros švytėjime. Pugas jau anksčiau nuskaidrino kupolą, ir dabar vidun žvelgė žvaigždės, tarp jų - ir Saulė: nessuskaičiuojamų švieselių draugija, žiburėliai - klonai. Pugas užmigo ir susapnavo vienaakį milžiną, besivaikantį jį iš vienos drebantį Pragaro salės į kitą.

Iš savojo miegmaišio gelmių Pugas stebėjo bundančius klonus. Visi atsikėlė neužtrukę né minutės - visi, išskyrus porelę, vaikiną ir merginą, kurie, jaukiai susirangę vis dar tebe-miegojo viename miegmaišyje. Tai išvydus, Pugą sukrėtė gilius virpulys tarsi kažkoks vidinis Libros žemės drebėjimas. Tiesa, jis pats to nesuvokė ir netgi manė, kad išvysti tai jam malonu - argi įmanoma rasti dar malonesnę paguodą šiame negyvame pasaulyje? Tie, kurie gali mylėtis, sukaups tik dar daugiau energijos. Kažkuris kitas praeidamas užkliuvo už porelės. Tuodu pabudo; išraudusi, dar visai mieguista mergina atsisėdo, apnuogindama auksines krūtis. Viena jos seserų kažką tyliai kuštėlėjo; mergina sviedė skubrū žvilgsni į Pugą ir néré atgal į miegmaišį. Iš vienos pusės Pugą kažkuris pervėrė žvilgsniu, iš kitos atsklido balsas:

- Viešpatie... Paprastai mes visada turėdavome atskirą kambarį. Tikiuosi, jūs neprieštarausite, kapitone Pugai?

- Man - vienas malonumas, - nuoširdžiai atsakė Pugas. Jam pačiam teko atsistoti, prisidengus tik trumpikėmis, su kuriomis paprastai miegodavo; jis pasijuto tarsi nupeštas gaidžiokas, blyškus, liesas ir spuoguotas. Nedažnai jį suimdavo šitoks pavydas Martinui dėl šio stangraus, įrudusio kūno. Didžioji Britanija sėkmingai įveikė Didžią Badmetį, prarasdama mažiau nei pusę gyventojų, bet šis rekordas buvo pasiektas tik

žiaurios maisto kontrolės dėka. Juodosios rinkos prekeivius bei atsargų kaupėjus naikinta be gailesčio. Dalytasi kiekvienu trupiniu. Tuo tarpu kai turtingesniuose kraštuose dauguma gyventojų išmirė, o sauželė liko klestęti, Britanijoje aukų buvo palyginti nedaug, bet niekas ir neklestėjo. Užtat visų kūnai gerokai sumenko. Liesi buvo ir jų sūnūs, ir vaikaičiai: mažaugiai, trapių kaulų, neatsparūs infekcijoms. Kai visa civilizacija virto begaliniu stovėjimu eilėse, britai išsirikiavo sąžiningsai, tad ir išgyveno ne geriausiai prisitaikiusieji, o teisingieji. Ovenas Pugas buvo menko sudėjimo, liesas žmogelis. Ir vis dėlto jis buvo čia.

Tik šią akimirką visai tuo nesidžiaugė.

Per pusryčius kažkuris iš dešimties Džonų paprašė:

- Jeigu suteiksite mums būtiną informaciją, kapitone Pugai...

- Vadink mane tiesiog Ovenu.

- Gerai, Ovenai. Taigi tuomet galėsime kibti į darbus pagal grafiką. Ar šachtoje įvyko kas nors nauja po paskutinio jo jūsų pranešimo Misijai? Jūsų ataskaitas mes peržiūrėjome skriedami penktosios planetos orbita, kur "Žvirblis" tebėra ir dabar.

Nors šachta buvo Martino atradimas ir projektas, jis nė burnos nepravérė, tad Pugas turėjo nertis iš kailio kaip išmanydamas. Kalbėtis su atvykėliais buvo anaiptol nelengva. Visiškai vienodi veidai, visuose - ta pati dalykiško susidomėjimo išraiška, visos galvos palinkusios virš stalo daugmaž tuo pačiu kampu. Net sulinksėjo visi vienu metu.

Ant uniforminių Tyrinėjimų Korpuso tunikų jie buvo prisisegę ženklielius su vardais: aišku, visi buvo vardu Džonas ir pavarde Čou, tačiau antrieji vardai buvo skirtini. Vyrai vadinosi Alepas, Kafas, Jodas, Gimelas ir Samedas; moterys - Sadė, Daleta, Zeina, Beta ir Reša. Pugas pabandė vadinti juos vardais, bet tuo pat atsisakė šio sumanymo; kartais jis nesugaudydavo, kuris iš dešimties kalba, nes jų netgi balsai skambėjo visiškai vienodai.

Martinas užsitepė pakepintą skrebutį ir kramtydamas pagaliau įsiterpė:

- Jūs esate brigada, tiesa?

- Taip, - atsakė du Džonai.

- Dievulėliau, tai bent brigada! Iš karto net nesupratau. Ar bet kuris iš jūsų žino, ką galvoja visi likusieji?

- Siauraja žodžio prasme - ne, - atsakė viena merginė, Zeina. Visi kiti žvelgė į ją kaip paprastai, pritardami. - Jokios ekstrasensorikos, jokių stebuklų. Tačiau visi mes mąstome panašiai. Visų mūsų proto įranga idealiai sutampa. Taigi tikėtina, kad į vienodus stimulus mes reaguosime taip pat, taip pat pasirinksime ir vienodą problemos sprendimo būdą - ir tuo pačiu metu. Išsiaiškinti tarpusavyje mums labai paprasta, tiesą sakant, dažniausiai nė neprireikia nieko aiškinti. Labai retai atsitinka, kad vienas kito nesuprastume. O tai ženkliai palengvina mūsų kaip vieningos brigados darbą.

- O Dieve, na, žinoma, - pratarė Martins. - Štai mudu su Pudu jau šeši mėnesiai kaip nesuprantame kito geras septynias valandas iš kiekvienų dešimties. Kaip ir dauguma žmonių. O ką pasakysite apie ypatingus atvejus? Ar iškilus netikėtai problemai jūs susidorojate taip pat efektyviai kaip ir norma... kaip ir nesusijusių tarpusavyje asmenų grupė?

- Bent iki šiol statistiniai duomenys bylojo, kad taip ir yta, - némaž nesudvejojusi išbéré Zeina. O juk klonus reikia apmokyti, dingtelėjo Pugui, reikia apmokyti juos svarstyti klausimus, įtikinti ir mąstyti. Visa, ką jie kalbėjo, dvelkė vos juntama mandagia pompastika - kaip iš anksto publikai parengti atsakymai. - Mes negalime kolektyviai svarstyti naujų idėjų, ką gali vienetiniai asmenys; veikdami drauge mes niekad nepasinaudosime ir skirtingu protų sąsajomis; tačiau mes apdomanoti tokiu pranašumu, kuris visa tai kompensuoja. Klonai juk išgaunami iš pačios geriausios žmogiškosios medžiagos: individų, kurių IQ siekia devyniasdešimt devynis procentus, genetinė struktūra - alfa dviguba A - ir taip toliau. Mes turime didesnį nei daugumos žmonių bagažą, iš kurio galime semti.

- Ir jis - dar padaugintas iš dešimties. O kas yra... kas buvo Džonas Čou?

- Genijus, be jokios abejonės, - mandagiai atsakė Pugas. Jo susidomėjimas klonavimu nebuvo nei toks naujas, nei toks godus informacijos kaip Martino.

- Kompleksinis Leonardo tipas, - atsakė Jodas. - Biomatematikas; taip pat grojo violončele, mėgo povandeninę medžioklę, domėjos struktūrinės inžinerijos problemomis ir taip toliau. Bet mirė nesuspėjės išvystyti svarbiausių savo teorijų.

- Vadinas, kiekvienam jūsų atiteko vis kitokia jo proto, jo talentų briauna?

- Ne, - atsakė Zeina; drauge su ja galvas papurtė ir dar keili. - Žinoma, mūsų mąstymo pobūdžio pagrindas bei tendencijos - tokie pat kaip jo, tačiau mes visi esame planetų tyrinimo inžinieriai. Vélesnius klonus bus galima apmokyti vystyti kitus pagrindinės vidinės įrangos aspektus. Viską lemia išsilavinimas; pati genetinė medžiaga - identiška originalui. Mes iš tiesų esame Džonas Čou. Tik kitaip apmokyti.

Martinas atrodė sukrėstas iki širdies gelmių.

- O kiek jums metų?

- Dvidešimt treji.

- Sakei, jis mirė jaunas... Tai kaip čia atsitiko - jo ląstelės embrionams buvo paimtos iš anksto, ar ką?

Dabar prašneko Gimelas:

- Džonas Čou žuvo orlaivio katastrofoje, būdamas dvidešimt ketverių. Smegenų išsaugoti nepavyko, tad buvo paimta šiek tiek žarnyno ląstelių, ir jos - apdorotos klonavimui. Reprodukcinės ląstelės klonavimui nenaudojamos, kadangi jose esama tik pusės chromosomų. O kaip tik žarnyno ląstelės lengva despecializuoti ir perprogramuoti viso organizmo išauginimui.

- Taigi visi sūnūs - gyvas tėvas, - narsiai pareiškė Martinas. - Bet kaip... kai kurie iš jūsų gali būti moterys?

Dabar prašneko Beta:

- Visai nesunku perprogramuoti pusę klonuojamosios ma-

geras arčiau, kaip pats save... Ši sena ir kebli problema pagalbu išpresta. Tavo arčias - ne kas kita, kaip tu pats: meilė gausėjė ribulybę.

Jie nesidūrė prie Pragaro Nasrų - šachtos.

Pugas buvo Tyrinėjimo misijos nežemiškosios geologijos specialistas, o Martinas - jo technikas ir kartografas. Tačiau kai iš arti tyrinėjant planetą Martinas aptiko urano šachtą, Pugas sunikė jam visus īgaliojimus, o tuo pačiu - ir atsakomybę už perspektyvių rūdos gyslų eksploataciją bei Tyrinėjimų grupės darbo planavimą. Šituos jauniklius iš Žemės išsiuntė geologai anksčiau, nei Žemę pasiekė Martino ataskaitos; kol nesidūrė čia, jie net nenutuokė, koks darbas jų laukia. Tyrinėjų korpusas šitaip siuntinėdavo darbuotojų grupes reguliariai ir akrai - panašiai kaip pienė - savo sėklas. Vyresnybė visada žinojo, kad tokiai grupei atsiras darbo Libroje - arba gretinėje planetoje - arba kokioje nors dar kitoje planetoje, nes kuria jī dar nė nenutuokia. Vyriausybei verkiant reikėjo urano, ir skubiai - nebuvo kada laukti, kol visi pranešimai įveikę danguolio šviesmečių kelią. Ši medžiaga buvo vertinama kaip auksas - nors senamadė, bet gyvybiškai reikalinga; medžiaga, kurią apsimoka išgauti net ir labai toli nuo Žemės ir gabenti tarpžvaigždiniu laivais. Vertesnė net už žmones, žengčesi pagalvojo Pugas, stebédamas žvaigždžių šviesoje sumergančius aukštągius vyrus ir moteris - vienas po kito jie išnyko tamsoje skylėje, kurią Martinas praminė Pragaro Nasras.

Kai visi atsidūrė po žeme, į priekį nukreiptos šalmų lempeles suspindo ryškiau. Dvylikai linkčiojančių spindulių nuslydo drėgnomis, raukšlėtomis sienomis. Pugas išgirdo pypčiojant Martino radiacijos matuoklį; priekyje signalas sutankėjo su dvylikos iki dvidešimties.

- O štai ir nuolydis, - interkomo ryšiu atskrido Martino balsas, nustelbiantis pypčiojimą ir supančią juos mirtiną tyla. - Mes esame šoniniame jtrūkyje, tiesiog priešais mus - pagrindinė vertikali sachta. - Atsivérė juoda bedugnė, šalmų lempeilių spinduliai nesiekė jos tolumojo krašto. - Atrodo, kad pas-

kaudžiamas vyras
nendruose
konektuoti į fizi
kia saugą, kai
zalto kledas v
čioje - žinoma
gysla - trisde
mių su pūslė
gysla - itin au
skaičiuota pri
ti labai sunku
viršin.

- Nuimsi
sukikeno. Su
nodai, o skaf
kurios pusės
Šitaip saugia
čia storio - d
dvidešimties.
Pasinaudosiu
praplatinus s
velus nešulin
atramontus? -
krovimys. Ma

- Nakyk
mažau nei u

- Transport
Siūsti reikės i
pergaudinti
kad nuo prad
pradžio jau ſe
ni, o išgyrimis
Martini?

- Leiskites
pirmasis i
vadas) - pak

kutiniojo ugnikalnio išsiveržimo čia būta gal prieš porą tūksstančių metų. Artimiausias sprūdis - už dvidešimt aštuonių kilometrų į rytus, Vagoje. Atrodo, kad seismiškai ši vieta - tokia saugi, kokia tik gali būti šiame rajone. Tas didžulis bazalto kloidas virš galvų stabilizuoją visas šias struktūras apėjoje - žinoma, tol, kol pats išlieka stabilus. Pagrindinė rūdos gysla - trisdešimt šešių metrų gylyje, išsidėsčiusi penkių ertmių su pūslėmis eile šiaurės rytų kryptimi. Tai tikrai rūdos gysla - itin aukštos prabos rūdos vamzdis. Juk jūs matete apskaičiuotą procentinę išraišką, tiesa? Išgauti rūdą neturėtų būti labai sunku. Visa, ką reikia padaryti - tai iškelti pūsles pa-viršiun.

- Nuimsime dangtį, tegul sau išplaukia viršun, - kažkas sukikeno. Suaidėjo balsai, tačiau visi skambėjo visiškai vienodai, o skafandru radijo ryšys nesuteikė galimybės išpėti, iš kurios pusės kuris sklinda. - Imkime ir tiesiog atidarykime. - Šitaip saugiau. - Bet juk tai - tvirtas bazalto gaubtas, kokio jis čia storio - dešimt metrų? - Pasak ataskaitos - nuo trijų iki dvidešimties. - Gal išsprogdinti gerą rūdą visame plote? - Pasinaudosime šiuo urvu, kuriame esame dabar; šiek tiek ji praplatinus galima nutiesti slankbègius robotams. - Gal atsi-vežus nešulinį asiliukų? - Ar turime pakankamai medžiagų atramoms? - Kiek, jūsų apskaičiavimais, turėtų sverti visas krovinys, Martinai?

- Sakykime - daugiau nei penkis milijonus kilogramų, bet mažiau nei aštuonis.

- Transportas atvyks čia po dešimties Žemės mėnesių. - Siųsti reikės išgrynintą rūdą. - Ne, masės problemą krovinių pergabenimo laivuose jie jau tikrai bus išsprendę, neužmiršk, kad nuo praėjusio antradienio, kai mes išskridome iš Žemės, prabégo jau šešiolika metų. - Teisingai, išsiųsime visą krovinį, o išgryniins jį jau Žemės orbitoje. - Ar mums leistis žemyn, Martinai?

- Leiskitės. Aš ten jau buvau.

Pirmasis iš dešimtuko - Alepas? (hebrajų kalba - jautis, vadus) - pakibo ant kopėčių ir nusirabždino žemyn; visi kitū

nusekė iš paskos. I ne...
nės briaunos. Pugas perjungė interkomą taip, kad kalbėtis ga-
lėtų tik su Martinu - jis pastebėjo, kad lygiai taip pat pasie-
gė ir Martinas. Abu gerokai vargino klausytis, kaip vienas as-
muo garsiai mąsto dešimčia balsu - o gal tai vienas balsas
dėstė dešimties protų mintis?

- Tai bent žarnokas, - burbtelėjo Pugas, žvelgdamas į juo-
dą kiaurymę; išvagotose, sueižėjusiose jos sienose blykčiojo
ižambūs apačioje judančiu šalmu lempelių atšvaitai. - Karvės
žarnynas. Prakeikti milžiniški užkietėję viduriai.

Martino skaitiklis pypčiojo lyg pasiklydės viščiukas. Du
bičiuliai stovėjo po negyvos, bet sergančios epilepsija plane-
tos paviršiumi, kvėpuodami deguonimi iš rezervuarų, vilkėda-
mi atsparius korozijai, dviejų šimtų laipsnių temperatūrų po-
kyčių diapazoną atlaikančius, radioaktyvujį spinduliaivimą ne-
utralizuojančius, neplyštančius skafandrus - turinčius atlaikyti
tokio stiprumo smūgius, kokius tik įmanoma, atsižvelgiant į
trapias ir pažeidžiamas viduje tūnančias būtybes.

- Kitu šuoliu norėčiau atsidurti tokioje planetoje, - pareiš-
kė Martinas, - kur net nebūtų ką tyrinėti.

- O čia aptikai šitai.

- Kitą kartą verčiau laikyk mane pririštą už virvutės.

Pugas pasijuto pamalonintas. Tiesa, jis ir vylėsi, jog Mar-
tinus ir toliau norės dirbti su juo, tačiau nei vienas, nei kitas
per daug nekalbėdavo apie savo jausmus, tad paklausti tiesiai
Pugas nesiryžo.

- Pamėginsiu, - pasakė jis.

- Nekenčiu šitos skylės. Šiaip aš mėgstu urvus, pats žinai.
Todėl ir atsidūriau čia. Maniau - tiesiog truputis speleologi-
jos. Bet šita planeta - tikra kalė. Bjaurybė. Čia neatsipalaudo-
si né akimirkai. Vis dėlto manau, kad štie susidoros. Jie iš-
mano savo darbą.

- Šiaip ar taip, jie - ateities banga, - pasakė Pugas.

Ateities banga siūbtelėjo iš gelmės, nuplukdė Martiną prie
jėjimo ir apspito jį:

- Ar turime pakankamai medžiagos atramoms? - Jei vie-

no trauktuvo servomechanizmą pakeisime užgrūdintu, tuomet - taip. - Ar minisprogimo galingumo užteks? Kafas gali apskaičiuoti slėgimą. - Pugas buvo vėl perjungęs interkomą, kad girdėtų juos; dabar jis pažvelgė į dešimtuką - šitiek minčių virė tame energingame prote - į Martiną, kuris stovėjo viduryje netardamas nė žodžio, į Pragaro Nasrus, į plytinčią aplinkui rauplėtą dykynę. - Nutarta! Ar tokia preliminari darbo tvarkė jus tenkina, Martinai?

- Tai jau - jūsų rūpestis, - atsakė Martinas.

Per penkias dienas Džonai iškrovė visas atsigabentas medžiagas bei įrangą, paleido mechanizmus ir ėmėsi atidenginėti šachtą. Jie dirbo taip efektyviai, kad gražu buvo žiūrėti. Puga pakerėjo ir net išgasdino klonų našumas, pasitikėjimas savimi, nepriklausomybė. Jo pagalbos jiems visiškai nereikėjo. Juk klonas, dingtelėjo jam, ko gero, iš tiesų yra pirma iš tiesų stabili, galinti visiškai savimi pasirūpinti žmogiška būtybė. Suaugę šitoks klonas galėjo išsiversti be jokios pašalinėjimo pagalbos. Jam visiškai pakaktų savęs paties - tenkinti fizinius, seksualinius, emocinius, intelektualinius poreikius. Kad ir ko jis imtūsi, bet kuris jo narys visada susilaiks saviškių - kitų savujų aš - pritarimo bei paramos. Jam nereikalingas niekas kitas.

Du klono nariai liko kupole, užsiémė apskaičiavimais bei ataskaitomis, tiesa, reaktyvinėmis rogiemis dažnai keliaudami prie šachtos, kur atlikdavo įvairius bandymus bei matavimus. Juodu buvo klono matematikai - Zeina ir Kafas. Zeina paaškino, kad nuo trejų iki dvidešimt vienerių metų amžiaus jie, visi dešimt, gilinosi į matematikos pagrindus, tačiau nuo dvidešimt vienerių iki dvidešimt trejų matematikos studijas tęse tik Kafas ir ji, tuo tarpu kiti specializavosi kitose srityse: geologijoje, kalnakasyboje, inžinerijoje, elektroninėje inžinerijoje, įrangos robotizavime, taikomojoje atomistikoje ir panasių.

O tai jau
sakė.
- Ne. Tai
niečiu. Tarni
- Ar spec
- Kaip ma
slapstytis? T
gimtaja kalb
- Mūsų g
reiškė Kafas
vienas iš tų c
pats.

- Ar Val
- Valse?

Pugas ijunge
stelbė bet ko
gas nusigrež

Tą naktį
vačiam pok

- Kaip n
neriu, ar kei

Martinas
kažkokia dr
tuoju pat iš

- Mandin

- Nekužd
ką nepadara
gai.

- Pagal g

- Kad nie
Martinas
ka.

- O kaip I
- Apie tai
- Kas būt
- Ji pasal
drauge.

Studu su Kalu manome, - pasakė ji, - kad esame klonu elementas, artimiausias anam Džonui C'on, kuris dar gyveno išskirti amžinybę. Žinoma, pagrindinė jo stitis buvo biotnematika, o mes ją studijavome nedaug.

Sirokiame darbe mes esame labiausiai reikalingi, - pa-
reiškė Kafas su tokiu patriotišku pasitenkimumu savimi, kuris visiems dešimčiai pasireiksdavo ne taip jau retai.

Netrūkus Pugas ir Martinas jau galėjo atskirti šią porą iš visų kitų. Žeina - iš bendros išvaizdos, o Kafą - tik iš nubausio kaičiosios rankos bevardžio pišto nago - tai buvo prisi-
minimas apie netaičią smūgi plaktuku, kai Kafui tebuvo se-
seri. Be jokios abejonių, kiekvienu iš dešimties nuo visų ki-
tu skyrė daugybė panašių fizinių bei fiziologinių skirtumų: jei pagimtis ir galėjo būti identiška, tai auklėjimas - niekaip. Ta-
dian tuo skirtumus aptiki toli gražu nebuvė lengva. Iš dalies iš dėl to, kad nė vienas iš dešimtuko niekad iš tiesų neben-
draudavo nei su Pugu, nei su Martinu. Tiesa, jie pajuokauda-
vo, kalbėdavo visada mandagiai, ir jų santykiai klostėsi visiš-
kai sklandžiai. Tačiau klonas niekad nė truputėlio neatsiver-
davo. Nors skystis lyg ir nebuvė kuo, visi dešimt elgdavosi la-
bai malonai, pasižymėjo standartiniu amerikietiškuoju dra-
giškumu.

- Ar tu kilęs iš Airijos, Oyenai?

- Niekas nėra kilęs iš Airijos, Žeina.

- Juk airių kilmės amerikiečių esama daugybės!

- Taip, žinoma. Bet tikri airių daugiau nebėta. Paskutinėmis mano žiniomis - gal pora tūkstančiu gyventojų visoje sa-
loje. Jie laiku nesusigriebė imtis gimimų kontrolės ir labai greitai pritrūko maisto. Po Trečiojo Baudmečio airių nebeliko,
išskyrus kūnigus, o jie visi - ar beveik visi - laikosi celibato.

Žeina ir Kafas nejaukiai šyptelejo. Savo kailiu jie nebu-
vo patyrę nei fanatizmo, nei ironijos.

- Tuomet iš kokios etninės grupės tu kiles? - paklausė Ka-
fas, ir Pugas atsakė:

- Aš - velsietis.

- Ar judu su Martinu tarpusavyje ir kalbateis velsietiškai?

O tai jau visiškai ne jūsų reikalas, pagalvojo Pugas, bet atsakė:

- Ne. Tai Martino, ne mano gimtasis dialektas - argentiničių. Tarmé, išsvysčiusi iš ispanų kalbos.
- Ar specialiai jos išmokai privačiam bendravimui?
- Kaip manai, nuo kokių pašalinių ausų mes galėjome čia slapstytis? Tiesiog žmogui kartais malonu pasižnekučiuoti gimtaja kalba.
- Mūsų gimtoji kalba - anglų, - be jokios užuojausos pareiškė Kafas. Ir kodėl jie turėtų būti jautrūs? Juk užuoja - vienas iš tų dalykų, kurį suteiki kitam, nes tikiesi susilaukti ir pats.
- Ar Valse gražu? - paklausė Zeina.
- Valse? Ak taip, reikia sakyti - Velse. Taip, ten gražu. - Pugas įjungė uolienu pjūklą, ir šis kurtinančiu žviegimu nustelbė bet kokius pokalbius; užsimaskavęs šiuo žviegimu Pugas nusigrėžė ir drėbtelėjo nepadoru žodį velsietiškai.

Tą naktį jie iš tiesų pasinaudojo Argentinos dialektu privačiam pokalbiui.

- Kaip manai, ar jie kasnakt poruojas su tuo pačiu partneriu, ar keičiasi?

Martinas, atrodo, nustebo. Akimirksni jo veide pasirodė kažkokia drovi išraiška - visiškai netinkanti jo bruožams. Bet tuoju pat išnyko. Jis irgi susidomėjo.

- Manding, partnerius jie pasirenka atsitiktinai.
- Nekuždėk, žmogau. Galima pamanyti, kad kalbame kažką nepadoraus. Man atrodo, poromis jie keičiasi, bet tvarkin-gai.

- Pagal grafiką?
- Kad niekas neliktų išmestas iš barščių.

Martinas vulgariai sukikeno, bet tuoju pat užgniaužė juoką.

- O kaip mes? Argi nesame išmesti iš barščių?
- Apie tai jie net nesusimąsto.
- Kas būtų, jeigu pasisiūlyčiau kuriai nors iš merginų?
- Ji pasakyta kitiems, ir atsakymą jie apsvarstyti visi drauge.

- Aš tau ne koks knilys, - pareiškė Martinas, tamsoje, stambių bruožų jo veidas užkaito. - Tegul nebendo manęs vertinti...

- Raminkis, raminkis, *machismo*, - atsiliepė Pugas. - Ar tikrai ketini kuriai nors pasisiūlyti?

Paniurešas Martinas gūžtelėjo pečiais.

- Tegul užsiima sau incestu patys.

- Sakai, incestu? O gal tai derėtų vadinti masturbacija?

- Man nusispjaut, jei tik jie darytu tai ten, kur aš negirdēčiau!

Klonai tik iš pradžių dar bandė kuklintis, tačiau netrukus užmiršo bet kokį drovumą, stokodami ir savigynos pojūčio, ir bet kokio suvokimo, jog esama dar ir kitu. Pugas ir Martinas kasdien vis giliau klimpo į nuolatinį jų emocinių - seksualinių-mentalinių santykių intymumą; vis labiau klimpo ir tuo pačiu buvo vis labiau atskirti.

- Dar du mėnesiai, - vieną vakarą pratarė Martinas.

- Du mėnesiai - iki ko? - karktelėjo Pugas. Pastaruoju metu jis plykstelėdavo dėl kiekvieno nieko, ir Martino niūrumas ėmė tąsyti jam nervus.

- Iki atgaivos.

Po šešiasdešimties dienų visa Tyrinėjimų Misijos grupė turėjo grįžti iš kitų sistemos planetų žvalgybos. Pugas tai žinojo.

- Bene kasdien išbraukti po dieną kalendoriuje? - nusišaipė jis.

- Nagi susiimk, Ovenai.

- Ką tai reiškia?

- Ką girdėjai.

Išsiskyrė abu įsižeidę, kupini paniekos ir pagiežos.

Pugas sugrįžo, ištisą dieną vienas pats praleidęs Pampose - milžiniškose, sukietėjusia lava padengtose plynėse, iki kurių artimiausiojo krašto buvo dvi valandos skrydžio reaktyvinėmis rogėmis. Pugas jautėsi pavargęs, tačiau vienatvė nuostabiai jį atgaivino. Tiesą sakant, jiems nederėjo leistis į ilgus žygius po vieną, bet pastaruoju metu jie neretai taip pa-

scigavo...
daikos viena, sav
marčavo visa Lib
nas prietemos - laip
nui.

- O kurgi mūsu

Martinas niurg
ti piešinio. Paskui i
blausiai švytėdama

rasdona rupūžė, ir
- Šiandien kre
pratarė jis, vėl pat
jutai? Čia nubildė
mografa?

Skalės strėliu
nenurimdavo. Pav
nio stiprumo žem
šokusi už skalės
ris ir pateikė duot
rytų platumos.

- Šikart - ne

- Man pasiro
tų. Lyg ir aštresi

- Bazėje N
jausdamas, kaip
žmogus iprant

- Jei neipras

- Maniau, tu

- Laukiau k

Jausdamasi
paketų, du jų p

- Štai ir pie

- Svarsčiau
lo. - Kas būtų,
legaliai. Pasiga

sielgavo. Martinas, užsižiebės ryškias šviesas, pasilenkęs dailino vieną savujų kruopščiai nubraižytą žemėlapių. Šis vaizdavo visą Libros paviršių - opū išvarptytą planetos veidą. Be Martino kupole nieko nebuvo - šis atrodė erdvus ir kupinas prietemos - kaip atrodydavo visada, prieš atvykstant klonui.

- O kurgi mūsų aukso orda?

Martinas niurgztelėjo nežinąs, nesiliaudamas brūkšniuo-
ti piešinio. Paskui išsitiesė ir per petį dirstelėjo į saulę, kuri,
blausiai švytėdama, tupėjo virš rytinės lygumos lyg didžiulé
raudona rupūžė, ir į laikrodį, kuris rodė 18:45.

- Šiandien krestelėjo keli galingi požeminiai smūgiai, -
pratarė jis, vėl palinkdamas prie žemėlapio. - Ar tu juos pa-
jutai? Čia nubildėjo daugybė dėžių. Gal žvilgtelėtum į seis-
mografią?

Skalės strėliukė svyravo ir virpčiojo. Visai ji niekada ir
nenurimdavo. Pavakariais prietaisas užfiksavo penkis viduti-
nio stiprumo žemės drebėjimus; du kartus strėliukė buvo iš-
šokusi už skalės ribų. Tada aktyvavosi prijungtas kompiute-
ris ir pateikė duomenis: Epicentras - 61' šiaurės ilgumos, 42°4'
rytu platumos.

- Šikart - ne Griovyje.

- Man pasirodė, kad smūgiai šiek tiek skyrėsi nuo ipras-
tų. Lyg ir aštresni...

- Bazėje Nr.1 kitasyk visą naktį negalėdavau užmigti,
jausdamas, kaip po manim strykčioja žemė. Net keista, kaip
žmogus ipranti prie kai kurių dalykų.

- Jei neįprastum, greitai ir kvanktelėtum. Kas pietums?

- Maniau, tu būsi paruošęs.

- Laukiau klono.

Jausdamasis išnaudojamas, Pugas išpakavo tuziną pietų
paketų, du jų pašovė į krosnelę ir netrukus ištraukė.

- Štai ir pietūs.

- Svarsčiau šit... - prašneko Martinas, sėsdamas prie sta-
lo. - Kas būtų, jeigu koks nors klonas klonuotų pats save? Ne-
legaliai. Pasigamintų tūkstantį kopijų... dešimt tūkstančių...

žiaudėti. Tačiau kai kurie žmonės - bet kaip nušluotų, ne mirktęs.
Kai kurie žmonės

- Kiek viltinėjimų žmonių išauginti šneką armiją? Dub-
lino plėvėse yra daug žemė. Sunku būtų išsaugoti pastaptį, ne-
dėlai jis visai patys atnaujins visą planetą... Dar prieš Badmečius,
kai žmonės valstybės nesprendines vyravusybes, apie tai būta šnekų
žmonių, kurie jaučiasi geriausius kareivius, suburkime ju ištisus
žmones. Tačiau žmonės atsargos išsekko ankstai, nei kas nors
žmonių žmonės alkali žaidimui.

Šiandu dieną kartu su draugais - kaip per ilgą kartu pra-
kintas žodis ir buvo prateiktas.

- Kolėja... - Įtunydamas praturė Martinas. - Juk šiuryt jie
išvykyti iškelioti, ar ne?

- Taip, tačiau, sklejtas Karo ir Žemė. Vylesi, kad šiandien
pavyko išskili i jaučiuojamų krovinių. O ką?

- Jei viltinėjimų žmėje dienai

- Badžiuoj, jei tikrai nebadaus, galėtų neabejoti.

- Jei išskeliamu septintą žytą.

- Taip, žiūrui. - Šiunga Pugas suprato. Oro rezervuaruose
drėgnomis žmonės buvo tiks aštuoniems valandoms.

- Karo ir Žemė išvykdami pasiئne atsarginių balionų. O
gal jie turėjo iš ankstyvo pasutuoše visa krūvą.

- Taip, turėjo, bet visus pargabeno čia iš naujo pripildy-
ti. Martinas pakillo ir garoje eilemis sukrantus rezervuarus

- Jei padalijuo kryptę į kambarius ir koridorius.

- Kiek viltinėjimų sklandintę yra pavojus signalo jungiklis.

- Taip, bet ne automatinis.

Pugas juntėsi pavarties ir vis dar alkanas.

- Tačiau jis žmonių valgyk, žmonių. Tie tikrai sugebės savi-
mis pasitinkantių patys.

Martinas užsimoko, bet nevalgė.

Žemės atskleptas buvo tikrai stiprus. Ovenai. Pirmasis
atnaujimas. Pakankamai stiprus, kad mane išgaudintų.

Dar valandžieli priešais Pugas atsiduso ir praturė:

- Kai gali, žiūrui.

Joli žemės atskleptamu entuziazmu, jie sulipo į visuomet
jame paliekamus dyvyrėles realtyvinės roges ir pasuko šiau-

ren. Ilgas sausas
drebničias. Holi-
sunku buvo ką n-
čiuopiamą prarū-
Pragaro Nasrų p-
čio. Aplinkui tu-
sių mechanizmų
nėliai, ekskavator-
liai, valdymo k-
raudonoje švies-
si į šachtą. Bet

- O Viešpati!

Pugas nuėjo
nuo angos tunel-
sienai. Nuo pirmo
ganinė, panaši į
platinta sprogim-
pirimo žvilgsnio
bėjo tūkstančius
nančių įtrūkių s-
paus skysčio ba-

- Jie buvo v-

- Galbūt ir
vuaru...

- Pasižiūrė-
nejaugî nemat-
atidžiau!

Neaukšta
kaip kokia opti-
Kauburys tarsi
mas milžiniškai
gausybę smuli-
jos, tad to dui
tarsi drumzlin-

- Juk šach-
jokio poslinki-

rba. Ilges saulėtekis visa ką padengė nuodingais raudonais drėbučiais. Horizontaliai slystančioje šviesoje ir šešeliuose sunču buvo ką nors ižiūrėti, atrodė, kad jie skrenda per neapčiuopiamą priekidijusios geležies sieną, kuri raižytą lygumą už Pragaro Nauro pavertė milžiniška įduba, kupina kruvino skyčio. Aplinkou tunelio angą spietesi ištisos džiunglės įvairiausią mechatizmų, kranai ir kabeliai, servomechanizmai, vagoneliai, ekskavatorai, robotais valdomi vežimėliai ir šliaužikliai, valdymo kabinos - viskas išskliaipę ir deformuota toje raudonoje šviesoje. Martinas iššoko iš rogių ir tekinas leidosi į lachą. Bet tuoj pat vėl išlindo ir parbėgo pas Pugą.

- O Viešpatie, Ovensai, - kvėptelėjo jis. - Ji užgriuvusi.

Pugas nuojo pasirūpėti pats ir išvydo: per penkis metrus tuo žengos tunelis baigėsi - ji užtvérė blizgantį drėgna juoda sieną. Nuo pirmojo salycio su atvira erdvė įtrodė tarsi organinę, pamali į vidans organų audini. Pati tunelio anga, praplinta sprogimo, su paklotais bėgiais robovežimėliams, iš pirmo žvilgsnio atrodė nepasikeitusi, bet tuoj pat Pugas pastebėjo tūkstančius smulkulystingų, išsišakojusi voratinkli primeinančių įtrūkų siemose. Ant griaudų telkšojo kažkokio klampaus skyčio balos.

- Jie buvo viduje, - prataė Martinas.

- Galbūt ir tebėra. Neabejoju: turėjo atsarginių oro rezervuarų...

- Pasizūrėk, Ovensai! Pažūrėk į bazalto kladą, į stogą - neįaugi nematasi, kas atsitiko, kai sudrebėjo žemė? Pažūrėk atidžiau!

Nesukita žemės kupri, saformavusi urvu stogą, atrodė kaip kokis optimė ūkininkas. Sunču buvo patikėti savo akimis. Kaukuras tarsi apsiverčę ar susmeigę, vietoj iškilumo palikdamas milžinišką įdubą. Užlipeš ant jos, Pugas ir čia pastebėjo gausybę smulkinių įtrūkų. Iš kai kuriai smelkėsi balzganos dujų išmetimui, išmetimui, išmetimui...

- Juk lachas nenuveldare žia paties sprūdžio! Čia nematyti jokio posūkiuko!

Pugas gausiausio pagal pas Martiną.

- Ne, pusbėlio čia nėra... Klausyk, Martinai, jie tikrai negalejo visi drąge susisisti vien...

Martinas nuseke paskui jų, abu ēmę vangiai, o paskui - vis aktyviau narsyti sumaigtus mechanizmus. Martinas pastebėjo ero roges. Skriedamos pietų pusēn, jos smailiu kampu rėžesi tiesiai į koloidinių dulkų kupiną duburį. Rogėse būta dviejų keleivių. Vienas iki perės nugrimzdo dulkėse, tačiau visi jo skafandro davikliai bylojo, kad prietaisai funkcionuoja normaliai. Antroji prisirišusi diržais karojo po pakrypusiomis rogėmis. Perplėštas jos skafandras apnuogino sutrupintas kojas, sustinges kūnas buvo kietas lyg uola. Tik juos Pugui su Martinu ir pavyko rasti. Kaip reikalavo ir nuostatai, ir tradicijos, jie nodeldami kreimavo mirusią lazeriniai pistoletais, kuriuos, pagal tuos pačius nuostatus, visuomet nešiojosi, tik iki šiol dar nė karto nepanaudojo. Numanydamas, kad nesuvaldys šleikštulio, Pugas įvertė išgyvenusijį į dvivietes roges ir išsiuntė Martiną su juo į kupolą. Tada išsivėmė, iškratė atliekas iš skafandro ir, suradęs nesugadintas keturvietes roges, nuskrido paskui Martiną drebédamas taip, tarsi iki jo kūno būtų prasimelkės Libros šaltis.

Gyvas išliko Kafas. Jis patyrė stiprų šoką. Pakaušyje Pugas su Martinu užčiuopė nemenką patinimą, kas tikriausiai reiškė, jog sukrėstos smegenys, tačiau jokio lūžio nebuvo matyti.

Pugas atnešė du skysto maisto koncentrato indus ir dvi stipraus gėrimo taureles.

- Nagi, stverk, - paliepė.

Martinas paklusso ir susivertė tonizuojantį maisto preparatą. Paskui juodu susėdo ant dėžių greta ligonio guolio ir ēmė sriubčioti gėrimą.

Kafas gulėjo paslikas, nė nekrustelėdamas, veidas atrodė lyg vaškinis, tik pečius siekiantys plaukai - ryškiai juodi; sustingusios lūpos tik vos vos prasiverdavo skausmingiemis oro gurkšneliams.

- Tikriausiai dėl visko kaltas tas pirmas, stipriausias, smū-

gas, pakrypo, taliosiose niuose Tri ženklo... Visi daikt strykčioti

- Lyg no sąmon dimas tan sumaištis ir paniko

Puga balą ir p telėjės n pečius.

- De kreipta i tinas lai nervą, g

- Ne kvapą su

- Ma triukas st lieto gėri

- Sm

- Kod

- Net

Kafas va, tik lūp nauja dras lio atsiver

- Skyr

nozė ar d

Tiek pat

namų val

gis, - prašneko Martinas. - Nuo jo visa struktūra pasislinko ir pakrypo, kol pagaliau užgriuvo pati save. Tikriausiai horizontaliosiose uolose esama dujų kladė, panašiai kaip tuose daniuose Trisdešimt Pirmajame Kvadrante. Tačiau nebuvo jokio ženklo... - sulig tais jo žodžiais pasaulis išslydo iš po kojų. Visi daiktai tarškėdami pašoko, susverdėjo ir ėmė pašelusiai strykčioti, žvangėdami šiurpiu kvatojimu: Cha! Cha! Cha!

- Lygiai tas pat įvyko prieš keturiolika valandų, - Martino sąmonėje sušnarėjo virpantis sveiko proto balselis, vos girdimas tame griūvančiame, byrančiame pasaulyje. Tačiau vos sumaištis ēmė slopti, o visi daiktai liovési šokinéje, prabudo ir panikos balsas, kuris garsiai suklykė.

Pugas galingu šuoliu stryktelėjo per pasiliejusio gérimo balą ir prispaudė Kafą prie guolio. Raumeningas kūnas trūktelėjės nubloškė jį šalin. Martinas iš visų spékų prispaudė jo pečius. Kafas suklykė; jis spurdėjo ir duso, veidas pajuodo.

- Deguonies! - kvéptelėjo Pugas. Jo ranka pati, tarsi nukreipta instinkto, surado vaistinėlėje reikiamą adatą; kol Martinas laikė deguonies kaukę, Pugas įsmeigė adatą į klajokli nervą, grążindamas Kafui gyvybę.

- Net nenumaniau, kad tu šitai sugebi, - vos atgaudamas kvapą sušvokštė Martinas.

- Mano tévas Lozorius Jobas buvo gydytojas. Bet šitas triukas suveikia ne visada, - atsakė Pugas. - Labai noriu to išlieto gérimo. Ar drebėjimas jau baigėsi? Niekaip nesuprantu.

- Smūgiai silpsta. Bet drebi ne vien tu.

- Kodėl jis ēmė dusti?

- Net nenutuokiu, Ovenai. Užmesk akį į knygą.

Kafas kvépavo jau normaliai, veidas atgavo buvusią spalvą, tik lūpos liko patamsėjusios. Pugas su Martinu įsipylyė ponaują drāsinančio preparato dozę ir susèdė prie ligonio guolio atsivertė medicinos vadovą.

- Skyreliuose "Šokas" ir "Smegenų sukrėtimas" apie cianozę ar dusimą neužsimenama né žodeliu. Net nenutuokiu... Tieki pat naudingos informacijos rastume ir "Močiutės Mog namų vaistininkė"... "Analinis hemorojus", fui! - Pugas svie-

de knyga ant suramstyto iš dėžių stalo. Bet nepataikė - arba stalas, arba Pugas vis dar gerokai virpėjo.

- Kodėl jis nepasiuntė nelaimės signalo?

- Ką?

- Tiems aštuoniems, nusileidusiems į šachtą, tikrai nebuvę kada... Bet šis ir mergina... jie juk buvo išorėje. Galbūt mergina kaip tik žengė į angą ir pakliuvo po pirmaja grūtimi. Bet jis tikrai buvo lauke, gal - valdymo kabinoje. Taigi atbėgo, ištraukė merginą, diržais pritvirtino prie rogių ir pakilo skrištį į kupolą... Ir per visą tą laiką nesusiprato spustelėti nelaimės signalo jungiklio. Kodėl?

- Na... tas gumbas galvoje neatsirado iš niekur, jam turėjo kažkas vožtelėti. Abejoju, ar jis suvokė, kad mergina nebegyva. Kažin, ar jis išvis susivokė, kas vyksta. Vargu ar ir aš pats, juo dėtas, būčiau susizgribęs kvestis pagalbon mus. Jie pagalbos tikėjosi vienas iš kito...

Martino veidas pavirto kone indeniška kauke: gilios raukšlės ties lūpų kampučiais, akys - kaip blausios anglys.

- Turbūt tavo tiesa. Kaip jis turėjo jaustis, kai sudrebėjo žemė, o jis buvo išorėje - vienas...

Atsakymo jis sulaukė iš Kafo - šis suklykė.

Dusdamas, mėslungio tampomas, vaikinas pašoko iš guolio, konvulsyviai mosuojančiomis rankomis nubloškė į šalį Pugą, iširėžė į dėžių kauge ir triukšmingai griuvo žemén - pamėlusiomis lūpomis, išvirtusiomis baltomis akimis. Martinas įrito jį atgal į guoli ir pavaišino deguonies pliūpsniu, paskui pritūpė prie Pugo, kuris jau sėdos, ir nubraukė kraują nuo prakirsto jo žando.

- Ovenai! Ar nesusižeidei? Ar viskas gerai, Ovenai?

- Atrodo, sveikas, - atsiliepė Pugas. - Kodėl tu trini šituo man veidą?

Martinas gniaužė lapą kompiuterio spausdinamojo popieriaus - jau dėmėtą Pugo krauju. Martinas numetė skiautę.

- Maniau, kad sugriebiau rankšluostį. Ta dėžė prakirto tau skruostą.

- Ar jam praéjo?

- Atrodo.

Jude
- tik balt
- Pr
- O
Puga
- Ak
Nesinotė
- O
- To
- tai jis:
- Ta
az dat k
Puga
- A
ko nors
- Jie
Puga
kos jī p
Apsim
tiksliai
čmési
- B
Ma
ke: Ka
temptū
- K
- P
Ju
čmē s
čiamai
atrodė
atmosf
- K
- M
- K
- D

Mitos

- Juodu sužiuro į Kafą - šis gulėjo nekrustelėdamas; dantys - tik balta linija tarp pajuodusiu pravirų lūpu.
- Primena epilepsiją. Gal jam pažeistos smegenys?
 - O jei suleistume jam visą dozę meprobamato? Pugas papurtė galvą.
 - Aš ir pats dorai nežinau, ką ten sulieidau jam nuo šoko. Nesinorėtų pribaigtį jo pernelyg didele doze.
- O gal jam pakaks išsimiegoti - ir praeis?
 - To aš ir pats neatsisakyčiau. Jeigu ne žemės drebėjimas - tai jis: ko gero, man nebelemta išsilaikyti ant kojų.
 - Tavo skruostas tikrai kaip reikiant išartas. Eik, atsigulk, aš dar kurį laiką pasėdésiu.
- Pugas išsivalė žaizdą, nusivilko marškinius ir sudvejojo.
- Ar mes turėjome dar ką nors daryti... bent paméginti dar ko nors imtis...
 - Jie visi žuvo, - tvirtai ir švelniai atsakė Martinas.
- Pugas išsitiesė ant miegmaišio, bet, atrodė, jau po akimirkos jį pažadino šiurpus, gergždžiantis, švogždžiantis garsas. Apsimiegojęs Pugas pašoko, sugraibė adatą, triskart pabandė tiksliai ją įsmeigti, bet taip ir nepavyko. Tada paskubomis ēmësi masažuoti Kafą širdies plote.
- Burna į burną! - riktelejo jis.
- Martinas paklusso. Masažas ir dirbtinis kvépavimas suveikė: Kafas pagaliau įkvépė, širdies plakimas išsilygino, pertempti raumenys ēmë atsipalaaiduoti.
- Kiek laiko aš miegojau?
 - Pusvalandį.
- Juos abu pylė prakaitas. Žemė sudrebėjo; kupolo audinys ēmë sverdėti ir garankščiuotis. Libra vėl šoko savo nepakenčiamą pasiutpolkę - savajį *Totentanz**. Saulė, nors ir kylanti, atrodė išpampusi, dar raudonesnė; tikriausiai retoje planetos atmosferoje susiplakė dujos ir dulkės.
- Kas jam yra, Ovenai?
 - Manding, jis miršta drauge su jais.
 - Kartu su jais?.. Bet, patikék, visi jie jau negyvi.
 - Devyni iš jų. Negyvi - sutraiškyti arba užduse. Ir visi jie

*Mirties šokis (vok.).

buvo jis, o jis yra jie visi. Jie žuvo - ir dabar jis išgyvena ju
mirtis - vieną po kitos.

- Sergėk Viešpatie... - sukuždėjo Martinas.

Kitas kartas beveik nesiskyrė nuo ankstesniojo. Penktąji buvo blogiau - Kafas blaškėsi ir siautėjo, stengdamasis kažką pasakyti, bet nevaliodamas išspausti nė žodžio, tarsi jo burna būtų užkimšta moliu ar uolų atplaišomis. Paskui prie puoliai palaipsniui silpo, bet silpo ir pats Kafas. Aštuntas ištiko apie pusę penkių; Pugas ir Martinas grūmėsi iki pusės šešių, iš paskutinių stengdamiesi išsaugoti gyvybės kibirkštį tame kūne, kuris nesipriešindamas grimzdo į nebūtį. Tai jiems pavyko, bet Martinas pratarė:

- Paskutinysis jį pribaigs.

Taip ir atsitiko. Tačiau Pugas tol pūtė kvapą į stingstančius ligonio plaučius, kol susmuko pats.

Kai atsipeikėjo, kupolas buvo užtemdytas, nespingojo nė menkiausia švieselė. Pugas įsiklausė. Išgirdo dviejų miegančių vyrų alsavimą. Tada jis vėl užmigo, ir niekas nebūtų valiojės jo prikelti - tik alkis.

Saulė buvo jau gana aukštai pakilusi virš tamšių lygumų, planeta liovėsi šokinėjusi. Kafas ramiai miegojo. Pugas ir Martinas gurkšnojo arbataj ir dirščiojo į ligonį su neslepiamu triumfu.

Kai tik jis pabudo, prie jo priėjo Martinas.

- Kaip jautiesi, seni?

Atsakymo nesulaukė. Martiną pakeitė Pugas; jis įdėmiai įsižiūrėjo į rudas bereikšmes akis, žvelgiančias lyg ir link jo, bet ne į jį. Kaip ir Martinas, jis skubiai nusigręžė. Pakaitino skysto maisto koncentratą ir atnešė indą Kafui.

- Štai, imk, išgerk.

Plika akimi matėsi, kaip įsitempė Kafo gerklės raumenys.

- Leiskite man mirti, - pratarė jaunuolis.

- Tu nemirštī ir nemirisci.

Kafas prašneko labai aiškiai ir sklandžiai:

- Devyni dešimtadaliai manęs žuvo. Liko nepakankamai, kad išgyvenčiau.

Šie tikslūs ir nedviprasmiški žodžiai įtikino Pugą, bet jis neketino su tuo susitaikyti.

- Ne, - kai
ti. Tavo broliast
nas Čou. Tavo

Jaunuolis g
jančią tamsą.

Martinas i
rinėjimų haule
sią įrangą ir ap
mat tų mechan
ronominé. Di
nesiryžo palik
le, tvarkydavo
vo arba gulėd
žodžio. Taip

Vieną die
kvietė Misija

- Būsim
liau - po tris
Kaip reikali

- Prastai,
išskyrus vien

Radijas s
šio laiko užd
laivas šiuo m

- Žuvo vi

- Mes sve

Trisdešim

- "Žvirblis
ko čia, su mu
skirsite juos!
viską ir aptars
sime į Kupola

- Daugiau
Trisdešim

- Ne, - kategoriskai, įsakmai prašneko jis. - Žuvo jie. Kit. Tavo broliai ir seserys. Tu nesi jie; tu - gyvas. Tu esi Džonas Čou. Tavo gyvenimas - tavo paties valioje.

Jaunuolis gulėjo nejudėdamas, žvelgdamas į neegzistuojančią tamsą.

Martinas ir Pugas paeiliui prie Pragaro Nasrų gabeno Tyrinėjimų haulerį bei atsarginius robotus, kad surinktų išlikusią įrangą ir apsaugotų ją nuo pražūtingos Líbros atmosferos, mat tų mechanizmų kaina tiesiogine žodžio prasme buvo astronominė. Dirbant po vieną, darbas éjos labai létai, bet jie nesiryžo palikti Kafą be priežiūros. Tas, kuris likdavo kupole, tvarkydavo visokius dokumentus; tuo tarpu Kafas sédėdavo arba gulėdavo, įsmeigęs žvilgsnį į tamsą, nepratardamas né žodžio. Taip ir slinko dienos - tyloje.

Vieną dieną sučiaudėjo ir prašneko radijas: iš laivo juos kvieté Misija.

- Būsime Libroje po penkių savaičių, Ovenai. Jeigu tiksliau - po trisdešimt keturių Žemės parų ir devynių valandų. Kaip reikaliukai senajame kupole?

- Prastai, viršininke. Tyrinėtojų grupė žuvo šachtoje - visi, išskyrus vieną. Per žemės drebėjimą. Prieš šešias paras.

Radijas sutreškėjo ir sugaudė žvaigždžių giesmėmis. Ryšio laiko uždelsimas į vieną pusę truko šešiolika sekundžių; laivas šiuo metu skriejo aplink antrają planetą.

- Žuvo visi, išskyrus vieną? O kaip judu su Martinu?

- Mes sveiki gyvi, viršininke.

Trisdešimt dvi sekundės.

- "Žvirblis" atskraidino dar vieną Tyrinėtojų grupę, ji liko čia, su mumis. Septintojo Kvadranto projektas palauks - skirsimė juos testi Pragaro Nasrų projekta. Kai tik atvyksime, viską ir aptarsime. Bet kuriuo atveju judu su Martinu perkelėsime į Kupolą Nr. 2. Laikykitės. Gal dar kas nors?...

- Daugiau nieko.

Trisdešimt dvi sekundės.

- Ką gi, gerai. Iki pasimatymo, Ovenai.

Kafas girdėjo visą pokalbi, ir Pugas kiek padelsęs kreipėsi

i ji:

- Gali atsitikti, kad viršininkas paprašys tavęs likti čia drauge su kita Tyrinėtojų grupe. Tu juk viską čia pažinsti kaip savo kišenę.

Puikiai žinodamas gyvenimo Tolimajame Kosmose situaciją, Pugas tiesiog norėjo perspėti jaunuolį. Kafas neatsakė. Po to, kai pareiškė: "Manęs liko nepakankamai, kad išgyvendiau", jis išvis nepratarė nė žodžio.

- Ovenai, - interkomu ryšiu atsklido Martino balsas. - Jam pasimaišė. Jis kuoktelėjo. Išprotėjo.

- Kaip žmogus, kuris jau devyniskart žuvo, jis laikosi tiešiog puikiai.

- Puikiai? Jis toks pat sveikas kaip išjungtas androidas. Vienintelis tame dar likęs jausmas - tai neapykanta. Tu tik pažvelk jam į akis.

- Tai anaiptol ne neapykanta, Martinai. Klausyk, juk jis ištikruju tam tikra prasme patyrė mirtį. Nepajėgiu net išsivaizduoti, ką jis jaučia. Bet tai - ne neapykanta. Mūsų jis netgi nemato. Jam per tamsu.

- Gerklės ir perrēžiamos tamsoje. Jis neapkenčia mūsų, nes mes - ne Alepas, ne Jodas ir ne Zeina.

- Gal. Bet aš manau, jog problemos esmė yra tai, kad jis liko vienas. Jis nemato mūsų ir negirdi, štai kas. Anksčiau jam niekada ir nereikėjo nieko pastebėti. Jis niekada nebūdavo vienas. Jis visuomet matė pats save - galėjo su savim kalbėtis, su savim gyventi - su devyniais kitais savimi, visą laiką. Jis net nenumano, kaip reikia gyventi vienam. Jam teks išmokti. Duok jam šiek tiek laiko.

Martinas palingavo masyvią galvą.

- Kvankt, - pasakė jis. - Likęs vienas su juo, verčiau neuzmiršk, kad jis viena ranka pajėgtų nusuktį tau sprandą.

- Taip, pajėgtų, - atsakė Pugas - mažaūgis žmogelis tyliu balsu ir perrēžtu skruostu; jis nusišypsojo. Juodu su Martinu triūsė lauke, prie pat kupolo šliuzo - programavo vieną aptar-

navimo robotų susté Kafa, kuris sėdintare ikalintas va-

- Prašau, padu-
lė gali pagerėti?

- Jis - stipri as-

- Stipri? Suluo-
sak jo paties.

- Bet jis pats
sa, jo auklėjimo
berniukas privalo
mos. Taip bus ir

- Nesugebu i-

- Martinai, se-
nis! Kam reikali
o pagerinti žmo-
Štai, pažvelk į m-
tūra aš nė per p-
limojo Kosmoso
liau savanoriu,
išgydė trumpare
galvotų jaunuol-
ti velsieti?

- Nežinojau

- Ka gi, dat-
nės. Mano plau-
tės gyvo audini-
du jie ir gamin-
kaip ir klonuoja-
lis. Šiaip ar taip
riu štai ką: mūs-
aš - ir liko per
giasi kokybės ka-
ventojų pertekl-
la. Jei jau žmo-
ir protinges. Š-

navimo robotų sutaisyti aplūžusi haulerį. Is čia jie puikiai matė Kafą, kuris sėdėjo nutežto kiaušinio formos kupole - tarsi gintare įkalintas vabzdys.

- Prašau, paduok man tą idėklą. Kodėl manai, kad jo būklė gali pagerėti?

- Jis - stipri asmenybė, tuo gali neabejoti.

- Stipri? Suluočinta. Devyniais dešimtadaliais mirusi - pasak jo paties.

- Bet jis pats nemires! Jis gyvas - Džonas Kafas Čou. Tiesa, jo auklėjimo niekaip nepavadinsi įprastu, bet kiekvienas berniukas privalo kada nors užaugti ir išsiveržti iš savo šeimos. Taip bus ir jam.

- Nesugebu ižvelgti tokios perspektyvos.

- Martinai, senas vienišiau, nors truputį pakrutink smegeinis! Kam reikalingas visas šitas klonavimas. Ne kam kitam - o pagerinti žmonių rasę. Mes nuklampojoome ne tuo keliu. Štai, pažvelk į mane. Intelekto koeficientu bei genetine struktūra aš nė per pusę neprilygstu Džonui Čou. Ir vis dėlto Tolimojo Kosmoso tamybai manęs reikėjo taip, kad, kai pasisiūliau savanoriu, jie priėmė mane netgi su dirbtiniu plaučiu ir išgydė trumparegystę. O dabar pagalvok: jeigu nestigtų sveiku galvotų jaunuolių, kas imtusi samdyti trumparegi vienaplaučių velsietių?

- Nežinojau, kad vienas tavo plantis - dirbtinis.

- Ką gi, dabar žinai. Ne, jie neįbruko man kokios skardinės. Mano plantis - visai tikras, išaugintas rezervuare iš skiautės gyvo audinio; jei nori, gali sakyti - klonuotas. Tokiu būdu jie ir gaminia organus transplantacijai - tas pats procesas kaip ir klonuojant, tik išaugina ne visą žmogų, o atskiras dalis. Šiaip ar taip, dabar tai - mano plantis. Tačiau pasakyti noriu štai ką: mūsų laikais prisiveisė pernelyg daug tokų kaip aš - ir liko per maža tokų kaip Džonas Čou. Jie tiesiog stengiasi kokybiškai pagerinti žmonių genofondą, iš kurio po gyventojų pertekliuzus sukeltos katastrofos liko tik dumblina bala. Jei jau žmogus klonuojamas, vadinasi, jis - tikrai stiprus ir protinges.

Šiaip byloja logika.

Martinas suniorzgė, jam paantrino ēmęs dūgzti robotas.

Kafas valgė visai nedaug. Jam buvo sunku rytis maistą, jis tuoje pat imdavo springti, tad po kelių kąsnį liaudavosi ir meginoš ką nors suvalgyti. Jis prarado aštuonis ar dešimt kilogramų svorio. Vis dėlto po kokių trijų savaičių jo appetitas pasitaikė, vieną dieną jis netgi ēmėsi peržiūrinėti klono daiktus; miegmaišius, kuprines, popierius - visą tą turą, kurį Pugas buvo tvarkingai sukrovės išpakavimo dėžių koridoriaus gale. Viską išrūšiavęs, Kafas sunaikino krūvą popierių bei kitokių daiktų, likusių supakavo į nedidelį ryšulį ir vėl nugrimzdo į vaikščiojančio žmogaus komą.

Dar po dviejų dienų jis prašneko. Pugas stengėsi pašalinti grotuvu vibraciją, bet jam niekaip nesisekė. Martinas buvo iškeliauęs natūroje patikslinti Pampų žemėlapį.

- Velniai raguoti griebtų! - išsiplūdo Pugas, ir Kafas bejausmu balsu pasiūlė:

- Gal nori, kad pataisyčiau aš?

Pugas pašoko, bet tuo pat susivaldė ir padavė aparatą Kafui. Vaikinas išardė mechanizmą, vėl sudėjo ir paliko aparatą ant stalo.

- Uždék kokią nors juostą, - kruopščiai nutaisęs nerūpestingą intonaciją papraše Pugas, krapštydamasis prie kito stalo.

Kafas nesirinkdamas paėmė viršutinę kasetę. Tai buvo choralių įrašas. Kafas išsitiesė savo guolyje. Šimtų dainuojančių žmonių balsai užpildė kupolą. Kafas gulėjo nejudėdamas, bereikšmiu veidu.

Per kelias artimiausias dienas jis neprasytas atliko kelis paprasčiausius kasdienius darbus. Tačiau nesiėmė nieko, kam būtų prireikę iniciatyvos, o prašomas ką nors padaryti, išvis nereaguodavo.

- Jam puikiai sekasi, - pareiškė Pugas Argentinos dialekту.

- Nieko patai, kam yra užpti le dar prastesnė net nebe žmogus

Pugas atsidu

- Tiek to, la Kafai.

- Labanakt,

Kitą rytą plékste, siekdam

- Kodėl neprašneko pabrekbuti.

- Galiu pa

- Taip, žini, pasisveikinti, sa tai nėra svaderėtų atsiliep

Jaunuolis akys vis dar 2 nis.

- Kodėl t

- Todėl,

- O kam?

Martinas paskubomis

O vėliau

- Būk ger

- Nedidel

svarbus dalyk būdas. Juk ir nas, iškeliauj priešingai?

- Ar tu k

- O ka?

- Nieko panašaus. Jis pats virsta mechanizmu. Daro vien tai, kam yra užprogramuotas, o i visa kita nereaguoja. Jo būklė dar prastesnė nei tada, kai jis išvis nefunkcionavo. Jis - jau net nebe žmogus.

Pugas atsiduso.

- Tieka to, labos nakties, - pasakė angliskai. - Labanakt, Kafai.

- Labanakt, - atsakė Martinas; Kafas neatsiliepė.

Kitą rytą pusryčiaujant Kafas ištiese ranką per Martino lėkštę, siekdamas skrebučio.

- Kodėl nepaprašai? - užgniaužęs susierzinimą, Martinas prašneko pabrėžtinai geraširdiškai. - Juk aš paduočiau tau skrebutį.

- Galiu pasiekti pats, - bereikšmiu balsu išbéré Kafas.

- Taip, žinoma. Bet paklausyk. Paprašyti ką nors paduoti, pasisveikinti iš ryto ar palinkėti labos nakties vakare - viša tai nėra svarbūs dalykai, bet, jei kas nors ką nors tau sako, derėtu atsiliepti...

Jaunuolis abejingai žvelgė Martino kryptimi; atrodė, jo akys vis dar aiškiai nežiūri žmogaus, į kurį nukreiptas žvilgsnis.

- Kodėl turėčiau atsiliepti?

- Todėl, kad kažkas kažką tau pašakė.

- O kam?

Martinas gūžtelėjo pečiais ir nusijuokė. Pugas pašoko. Ir paskubomis įjungė akmens pjūklą.

O vėliau paprašė:

- Būk geras, Martinai, nesikabinėk prie tokų dalykų.

- Nedidelėse izoliuotose įgulose manieros - gyvybiškai svarbus dalykas; na, bent šioks toks susiklostęs bendravimo būdas. Juk ir jū turėjo informuoti apie tai - štai žino kiekvienas, iškeliaujantis į Tolimajį Kosmosą! Kodėl jis tyčia elgiasi priešingai?

- Ar tu kada nors palinki labos nakties pats sau?

- O ką?

- Nejaugiai nesupranti, kad Kafas iki šiol nepažinojo nieko, eskyras patį save?

Martinas valandėlę virškino, ką išgirdės, ir staiga praplūpo:

- Po šimts, tuomet visas šitas klonavimo reikalas - kiau rai klaidingas! Nieko gero iš to nebus. Ką gero mums gali nuteikti tuntas kokio nors genijaus dublikatų, jei jie net nesugeba suvokti, kad mes išvis egzistuojame?

Pugas linktelėjo.

- Gal būtų išmintingiau klonus išskirstyti ir auginti juos drauge su pašaliniais? Tačiau užauge šitaip jie - tokia tobula komanda...

- Tikrai? O aš toli gražu nesiryžčiau taip tvirtinti. Jei šiata grupė būtų buvusi ne klonas, o dešimt vidutinių, neefektyvių svetimų planetų inžinierių - ar visi jie būtų žuvę? O ką, jei prasidejus žemės drebėjimui, kai viskas ėmė griūti, visi štie vaikai nuskubėjo viena kryptimi, galbūt gilyn į šachtą, galbūt gelbėti to, kuris buvo nuėjes toliausiai? Juk netgi Kafas, kuris buvo išorėje, bandė pulti vidun... Žinoma, tai - tik prielaidos. Bet negaliu atsikratyti minties, kad iš dešimties vidutinių sutrikusiu vaikinu išsigelbėję tikriausiai būtų kur kas daugiau...

- Aš nežinau. Girdėjau, kad identiški dvyniai neretai mirsta daugmaž tuo pat metu - netgi tuo atveju, jei niekad nėra vienas kito matę. Tapatumas ir mirtis - ištis labai keista...

Slinko dienos, raudona saulė slinko tamsiu dangaus skliautu, Kafas kalbinamas neatsakinėjo, o Pugas ir Martinas su kiekviena diena vis dažniau viauksėdavo ant kito. Pugas pasiskundė, kad Martinas knarkia. Išižeidęs Martinas nuteps savo gultą į priešingą kupolo pusę ir, Kafo pavyzdžiu, kuriam laiku išvis liovési šnekėjės su Pugu. Pugas įniko šviliapauti velsietiškas laidotuvii giesmes; neišlaikęs ēmė niurzgėti Martinas. Tada jau Pugas atsisakė su juo šnekėtis.

Kai iki numatyto Misijos laivo atvykimo liko vos diena,

Martinas
- Tikejau
spėjome laiku
- Tai suget
Griovi. Smagi
dialektu, nusij
- Kokia ka
- Argentin
- Nežinau.
rodos, aš laba
- Nieko to
akimoju susiz
gelbési man
Šis linkte
Pugas bu
truko visą di
triūsė greita
gą. Tiktais
klibino nerv
vieną dieną
žygiai ir dra
Kai per
paklausė:
- O kas
- Jie vis
- Turėj
- Mus?
perpus sum
giono Bazė.
su puse Žen
trims žmon
penkerių me
- Argi j
- Žinon
Kafas
- Pakal
tarstelėjo E

Martinas prancėčių iškeliaują į Merioneto kalnus.

- Tikėjausi, bent jau pagelbési man prie kompiuterio, kad spėtume laiku užbaigtį uolienu analizes, - pasipiktino Pugas.

- Tai sugebės ir Kafas. O aš noriu dar kartą dirstelėti į Griovį. Smaginkitės į sveikatą, - pridūrė Martinas savuoju dialektu, nusijuokę ir iškeliaavo.

- Kokia kalba jis kalba?

- Argentiniečių. Juk kartą jau sakiau tai, argi ne?

- Nežinau. - Valandėlę patylėjės jaunuolis pridūrė: - Man rodos, aš labai daug ką užmiršau.

- Nieko tokio, juk tai ir nesvarbu, - švelniai atsakė Pugas, akimoju susizgribęs, koks reikšmingas šis pokalbis. - Ar pagelbési man prie kompiuterio, Kafai?

Šis linktelėjo.

Pugas buvo palikęs daugybę palaidų galų, tad darbas užtruko visą dieną. Kafas pasirodė esąs puikus bendradarbis: jis triūsė greitai ir sistemingai, gerokai pranokdamas ir patį Pugą. Tiktai dabar, kai jis vėl ėmė kalbėti, bereikšmis jo balsas klibino nervus, bet ir tai nebuvo labai svarbu: laukti liko tik vieną dieną, o tada atvyks laivas - senoji īgula, senieji bendražygiai ir draugai.

Kai per pertraukėlę juodu susėdo išgerti arbatos, Kafas paklausė:

- O kas nutiks, jei Tyrinėjimų laivas suduš?

- Jie visi žus.

- Turėjau omeny - kas ištiks jus?

- Mus? Mes pasiūstume SOS signalus radijo bangomis ir perpus sumažinę maisto davinį lauktume, kol iš Trečiojo Regiono Bazės atskris gelbėjimo laivas. Iki tos Bazės - ketveri su puse Žemės metų kelio. O čia gyvybės palaikymo įrangos trims žmonėms pakaktų - na... sakykime, nuo ketverių iki penkerių metų. Tektų šiek tiek susispausti.

- Argi jie siūstų gelbėjimo laivą dėl trijų žmonių?

- Žinoma.

Kafas nutylėjo.

- Pakaks šitų linksmų spėlioniu, - pakankamai smagiai tarstelėjo Pugas ir pakilo, ketindamas grįžti prie darbo. Tačiau

švystelėjo iš lajų, kėdės atkaltė išsprūdo iš po jo rankos; Pugas apasuko tarsi piruetą attickantis šokėjas ir smarkiai rėžesi į kupolo sieną.

- O Dievulėliau! - riktelėjo jis gimtaja kalba. - Kas tai?

- Žemės drebėjimas, - pareiškė Kafas.

Duslinai tarakėdami plastiko puodeliai ėmė strykčioti ant stalo, nuo dežės nuslydo popierių kaugė, kupolo audinys išsipūtė ir susigarankščiavo. Iš po žemėlį atsklidė kraują stingdantis triukšmas - pusiau garsas, pusiau vibracija, kažkoks ikigarsinis gaudimas.

Kafas sedėjo nejudėdamas. Žemės drebėjimas nebeišgaudins to, kuris žuvo per žemės drebėjimą.

Pugas perbalo, susiviję juodi plaukai atsistojo piestu - jis žemės drebėjimas gasdino, ir dar kaip.

- Martinas Griovyje, - ištarė jis.

- Kokiam griovyje?

- Didžiojo sprudžio juostoje. Kaip tik pačiame vietinio žemės drebėjimo epicentre. Pažvelk į seismografią. - Pugas grūmėsi su užsikirtusiomis vis dar krūpčiojančio transporto angaro durimis.

- Kur tu susiruošei?

- Jo ieškoti.

- Reaktyvine skraidykle iškeliaavo Martinas. O skristi rogėmis per žemės drebėjimą - nesaugu. Jos tampa nevaldomos.

- Dėl Dievo meilės, žmogau, užsičiaupk.

Kafas atsistojo, kalbėdamas tokiu pat bejausmiu balsu, kaip ir visada:

- Šiuo metu keliauti jo ieškoti - neverta. Nepagrįsta rizika.

- Jei sulauksi iš jo pavojaus signalo, tučtuojau informuok mane radijo ryšiu, - sviedė Pugas, užsivožė skafandro šalmą ir tekinas nukūrė prie šliuzo. Kai tik jis išpuolė laukan, Libra pasikaišė savo sijonų draiskanas ir tiesiog po jo kojomis leidosi šokti pilvo šokį - iki pat raudonai žioruojančio horizonto.

Kupole likęs Kafas matė, kaip rogės pakilo, švystelėjo tarsi meteoras blausiai raudonoje dienos šviesoje ir išnyko šiaurės rytų pusėje. Kupolo medžiaga tirtėjo, žemė krenkščiojo.

Pietų pusėje zu du duju stulpa.

Staiga suzvėlejo raudona lėdras Nr. 2", o e signalo neišjung Martinu. Paskui

Kai požeminis piuterio ir užba das. Kas pusva dru Nr. 1 - ber bergždžiai. Po

Atėjo pietų valgę. Paskui a

Požeminiai paviršiumi dar karuose - suplo do, bet plika ak dėjo nė menkia

Kafas pakintėtų ir nebsigt ir visgi tuščią grotuvą, užsi muzika - elektro baigėsi. Vėl i

Pugo unif vyzdžių, jai tr

Tebeviešp

Vaiko sap tik aš. Visam

Visai žem Kafas pra

neišleido nė g ir įsmeigė ak

Krintanti

Pietų pusėje žiojinti kiaurymė išspjovė létai pampstantį juodą dujų stulpą.

Staiga suzvimbė signalas, centriniame valdymo pulte žybtelėjo raudona lemputė. Užrašas po lempute bylojo: "Skafandras Nr. 2", o dar žemiau buvo pakeverzota: A. G. M. Kafas signalo neišjungė. Pabandė radijo bangomis užmegzti ryšį su Martinu. Paskui - su Pugu. Né vienas neatsakė.

Kai požeminiai smūgiai émė silpti, Kafas grížo prie kompiuterio ir užbaigė Pugo darbą. Tam sugaišo apie dvi valandas. Kas pusvalandį vaikinas bandė užmegzti ryšį su Skafandru Nr. 1 - bergždžiai; paskui su Skafandru Nr. 2 - taip pat bergždžiai. Po valandos raudona lemputė liovėsi žybčioti.

Atėjo pietų metas. Kafas pasiruošė vieną porciją ir ją suvalgė. Paskui atsigulė.

Požeminiai smūgiai visai nutyko, tik protarpiais planetos paviršiumi dar nubègdavo lengvas virpulys. Saulė kybojo vakarose - suplota, blyškiai rausva, milžiniška. Ji létai grimzdė, bet plika akimi judėjimo nebuvo galima įžiūrėti. Nesigirdėjo né menkiausio garselio.

Kafas pakilo ir émė žingsniais matuoti prišniaukštą, pradétą ir nebaigtą pakuoti daiktą primëtytą, pernelyg prigrūstą ir visgi tuščią kupolą. Tebetvyrojo tyla. Kafas prisiartino prie grotuvo, užsidėjo pirmą pasitaikiusią kasetę. Suošė grynoji muzika - elektroninė, be jokios harmonijos, be balsų. Juostelė baigësi. Vél įsiviešpatavo tyla.

Pugo uniforminė tunika kabajo virš sukrautų uolienu pavyzdžių, jai truko vienos sagos. Kafas valandèlę dèbsojo į ja-

Tebeviešpatavo tyla.

Vaiko sapnas: pasaulyje nèra jokios kitos gyvybës, vien tik aš. Visame pasaulyje.

Visai žemai, į šiaurę nuo kupolo, tvykstelėjo meteoras.

Kafas prasižiojo, tarsi ketindamas kažką sakyti, bet taip ir neišleido né garso. Jis nuskubèjo prie šiaurinës kupolo sienos ir įsmeigė akis į raudoną drebutinę šviesą.

Krintanti žvaigždë priartèjo ir nusileido. Šliuze sumirgè-

jo du pavidaiai. Kai jie ižengė vidun, Kafas lūkuriavo prie pat šluzo. Martino skafandras buvo aplipęs kažkokiomis dulkėmis ir atrodė sučiuręs, rauplėtas lyg pačios Libros paviršius. Pugas prilaikė Martiną už alkūnės.

- Jis sužeistas?

Pugas išsirangė iš skafandro ir padėjo nusivilkti Martinui.

- Sukrėstas, - trumpai atsakė.

- Tiesiog ant skraidyklės užvirto uolos gabalas, - prašneko Martinas, sėsdamas už stalo ir mostelėdamas rankomis.

- Laimė, manės joje tuo metu nebuvo. Suprantate, aš nusileidau ir kaip tik žvalgiausi po tą anglies dulkėmis padengtą plotą, kai pajutau, kad visa kas aplinkui pradeda šokinėti. Taigi nuskubėjau į tą dailutį vulkaninės kilmės uolienomis padengtą ploteli, kurį jau anksčiau buvau pastebėjęs iš viršaus - jokių virš galvos kybančių uolų, o ir pagrindas po kojomis - pusėtinai tvirtas. Tada ir pastebėjau, kad šis planetos kąsnis sminga tiesiog į mano skraidyklę - tai bent vaizdelis! Tik po valandėlės susizgribau, kad skraidyklėje palikau atsarginius oro rezervuarus - tada ir nuspaudžiau pavojaus signalo mygtuką. Bet taip ir nesulaukiau jokio atsakymo radio ryšiu - per žemės drebėjimus jų niekad nesulauksi - tad nežinojau, ar nežinės signalas jus pasiekė. Žemė po manimi šokinėjo kaip pašėlus, uolos trupėjo gabalais. Aplink mane spiečiais skraidė nemenki akmenys, dulkės sukilo taip, kad metro atstu jau nieko nebežiūréjau. Aš jau rimtai susimąsciau, kuo reikės kvėpuoti paryčiais, bet čia pastebėjau senį Oveną - jis atzvimbė į Griovį per visas tas dulkes ir nuolaužas lyg koks didžiulis šlykštus šikšnosparnis...

- Išalkai? - paklausė Pugas.

- Žinoma, išalkau. O kaip per žemės drebėjimą tau sekėsi čia, Kafai? Nickas nesudužo? Iš tiesų drebėjimas net nebuvo labai stiprus, tiesa? Ką mums byloja seismografas? Mano bėda ta, kad aš atsidūriau pačiamė viduryje. Senas geras Epicentras Alvaras. Man ten atrodė, kad drebėjimas siekia gerus penkiolika balų pagal Richterio skalę - visa planeta, atrodė, skyla į gabalus...

- Sėsk, - tarstelėjo Pugas. - Valgyk.

Nurijus kelis kąsnius, nervingas Martino kalbos srautas išseko. Martinas ilgai nedelsės pasišalino į savajį guoli - vis dar įbruktą į atokiausią kupolo užkaborį, kur jis persikraustė, kai Pugas émė skystis dėl jo knarkimo.

- Labanakt, tu, vienaplauti velsieti, - dar burbteléjo Martinas per visą kupolą.

- Labanakt.

Martinas daugiau nebeprasižiojo. Pugas užtemdė kupolą, prisuko lempą taip, kad ji šviestų ne ryškiau už žvakės liepsnelę, ir liko sédéti - nieko neveikdamas, nieko nesakydamas, susitelkės į save.

Vėl įsiviešpatavo tyla.

- Aš užbaigiau apskaičiavimus.

Pugas linkteléjo, tai reiškė: ačiū.

- Mane pasieké Martino nelaimés signalas, bet man taip ir nepavyko užmegzti ryšio nei su juo, nei su tavim.

Pugas atsiliepė ne be pastangų:

- Nereikėjo man lėkti ten kaip akis išdegus. Net ir viena me rezervuare oro jam buvo likę dar bent dviem valandoms. Tuo metu, kai išskridau, jis galėjo būti jau pakeliui atgal. Nė vienas nebegalėjome užmegzti ryšio... Aš išsigandau.

Vėl stojo tyla, bet ją ši kartą trikdė tylūs Martino knarkčiojimai.

- Ar tu myli Martiną?

Pugas kilsteléjo akis, jo žvilgsnis buvo piktas.

- Martinas - mano draugas. Mes ilgai dirbome drauge, jis - geras žmogus... - staiga jis nutilo. Ir po valandélės pasakė:
- Taip, aš jį myliu. Kodėl tu klausii?

Kafas neatsakė, bet žvelgė tiesiog į pašnekovą. Jo veidas pasikeitė, tarsi jis būtų ižvelgės kažką, ko anksčiau niekada nematė; kai prašneko, balsas irgi skambėjo kitaip:

- Kaip tu gali... Kaip tu...

Pugas nežinojo, ką atsakyti.

- Ir pats nežinau, - prisipažino. - Galbūt iš dalies tai - igūdis. Nežinau. Juk būdami po vieną, visi mes esame vieniši. Tad kas lieka, jei ne ištiesti ranką tamsoje?

Ketistas Kafos žvilgsnis užgeso, neatlaikęs savo paties intensyvumo.

- Pavargau, - prisipažino Pugas. - Bjaurus reikalas buvo ieškoti jo tose dulkėse ir sumaišty, kai aplinkui visa kur žiopčiojo paviršiuje tai prasiveriančios, tai užsičiaupiančios burnos... Einu gulti. Laivas turėtų užmegzti ryšį su mumis apie šeštą. - Pugas atsistojo ir pasiražė.

- Tai klonas, - staiga pasakė Kafas. - Toji kita Tyrinėtojų grupė, atskrendanti drauge su laivo įgula...

- Jū irgi dešimt?

- Dvyliktainis klonas. Kartu su mumis atvyko "Žvirbliu".

Kafas sėdėjo mažydiame geltoname lempos šviesos rate ir, atrodė, kiaurai jį žvelgė į tai, ko bijojo: naujas klonas, nauja daugianarė asmenybė, kurios dalimi jam nelemta būti. Pasimetusi išbarstyto rinkinio detalė, be jokios vienatvės patirties, netgi nežinanti, kaip mylėti, kaip išreikšti savo meilę kitam asmeniui - šitoks dabar jis turės susidurti su absoliučiu, uždaru dvyliktainio klono efektyvumu; be jokios abejonės, šito iš jo reikalauti būtų per daug. Jau visai mieguistas Pugas uždėjo ranką jam ant peties.

- Vadas nereikalaus, kad tu liktum čia su klonu. Galėsi grįžti namo. Arba... jeigu jau esi Tolimajame Kosmose, galbūt iškeliausi dar toliau drauge su mumis. Tu tikrai mums praverstum. Nebūtina apsispręsti tuoju pat. Neabejoju, kad galų gale pasirinksi teisingai.

Tylus Pugo balsas nutrūko. Jis stovėjo kiek pasviręs iš nuovargio ir atsiseginėjo švarką. Kafas žvelgė į jį ir išvydo kai ką, ko niekada nebuvo matęs: išvydo jį, Oveną Pugą, kitą žmogų, nepažistamąjį, tiesiantį jam ranką tamsoje.

- Labanakt, - sumurmėjo Pugas jau visai limpančiomis akimis, beveik miegodamas dar spėjo įropoti į miegmaišį, bet jau nebeišgirdo, kaip po valandėlės Kafas atsakė, iš tamsos pakartodamas palaiminimą.